

Danes priobčujemo A. Volavškove predloge. Vljudno prosimo vse dobrosrčne zadrugi, da sodelujejo v ti za vse članstvo US zelo važni zadevi. Vse primerne pripombe k preosnovi US ali nove osnutke pošljite vsaj do konca septembra 1935. Zadrugi upravi US v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6.

PREDLOGI ANTONA VOLAVŠKA ZA PREOSNOVO UČITELJSKE SAMOPOMOČI.

Splošno mnenje je, da Samopomoč ni samopomoč, nego da je bolj podobna pogrebniemu zavodu. Kritika je upravičena, ker član sam od nje ničesar nima razen možnosti brezobrestnega posojila, ki pa je le posojilo. Če se pomisli, da je Podporni sklad stvar zase, le v okviru Samopomoči, tedaj moremo trditi, da Samopomoč članu osebno ne nudi ničesar.

Namen te ustanove je, podpreti svoje umrlega, zaščititi jih pred najhujšo stisko. To potrebo je podčrtati tudi danes, saj je jasno, v kakšnem gmotnem položaju se znajde vdova po mladem učitelju, zlasti še, če je mati številne dece. Najlepšo, najblagodejnejšo socialno funkcijo pa vrši Samopomoč v slučaju, če umre njen član — rodbinski oče v dobi, ko še nima pravice do pokojnine.

Pri članih v zrelih letih in pri vseh onih, ki nimajo lastne rodbine, pa Samopomoč te socialne funkcije nima. Ugotoviti in jasno povedati je treba, da so minuli časi, ko so motrili člani to ustanovo z idealnega, altruističnega vidika, nastopila je doba kritične praktične presoje.

Samopomoč ne vleče k sebi mladoporočencev, kajti če so zdravi, ne računajo z možnostjo prerane smrti, pač pa se boje dolgotrajnega plačevanja prispevkov, od česar osebno ne bodo nikdar ničesar imeli.

Samci in samske tovarišice ne pristopajo, saj bi bilo njih članstvo v korist samo tujim ljudem. Glede pokopa jih ne skrbi, ker plača država pogrebno.

Starejši člani in članice s preskrbljenimi otroki, še bolj pa priletni člani (ce) samskega stanu ter vdovci in vdove brez otrok ne morejo imeti interesa na posmrtnini. Smatramo, da bi značilno resnično samopomoč, če bi se tem članom v določenem starostnem dospelku izplačala pripadajoča vsota v celoti ali vsaj delno, kar bi značilo marsikomu podaljšanje življenja. — Kako se sklada to z zdravim razumom, če si star, bolan, potreben dragega zdravljenja, pa ti je radi pomankanja gotovine nedosegljivo; prerano moraš v grob, a ni se še posušila tvoja gomila, že je denar tu za — dediče, zdrave, čisto nepotrebne, a tudi čisto nevredne! Taka je dejanska naša Samopomoč. Zato zadrugi ne morejo uspešno pridobivati novih članov, ker ne morejo operirati z učinkovitimi razlogi.

Da postane življenja in razmaha zmožna, se mora preustrojiti, da bo dobila vsaj deloma obeležje zadrugnega zavarovanja na doživetje.

Zato predlagam sledeče možne rešitve, naglašujoč, da pritegnimo oni del rezervne imovine, ki za gladko izplačevanje posmrtnin ni nujno potreben.

A.

Najstarejšim zadrugnikom po vrstnem redu najdaljše članke pripadnosti naj izplača US iz rezervnega sklada polovico onega zneska, katerega bi tvorila posmrtnina pri obstoječem številu zadrugnikov.

Število teh do polovice izplačanih naj bo določeno z zneskom rezervne imovine, ki presega nujno potrebno vsoto za gladko izplačila posmrtnin.

Pred prejemom polovice pa se mora zadrugnik — prejemnik pravnomočno zavezati, da bo do 70. leta starosti redno plačeval vse iz članstva US izvirajoče dajatve.

Če prejemnik umre pred dopolnjenim 65. starostnim letom, plača vsak zadrugnik tudi za ta slučaj Din 5[—], od katerih je Din 250 za dediča umrlega zadrugnika, Din 250 pa za novega reflektanta na predplačilo polovice.

Če pa delno izplačani zadrugnik preživi 65. leto, se ta slučaj prišteje k smrtnim slučajem; tako plača tudi zanj vsak zadrugnik Din 5[—], od katerih dobi upravičenec Din 250, a Din 250 gre za novi slučaj predplačila polovice.

Toda izplačani zadrugnik se mora pravnomočno zavezati pred prejemom druge polovice, da bo redno plačeval vse iz članstva US izvirajoče dajatve do 70. starostnega leta, ali pa dovoli, da se mu odbije pripadajoči znesek. Po 70. letu starosti naj odpade vsaka obveznost napram US.

B.

Drugi predlog se v splošnem krije s prvim, razlika je ta:

»Število do polovice izplačanih zadrugnikov določa znesek rezervne imovine, ki presega nujno potrebno vsoto za takojšnje izplačilo polovičnih posmrtnin.«

Utemeljitev:

Ze po sedanjem staležu znaša polovica posmrtnine Din 654250, kar bi bila zadostna prva pomoč do vplačila vseh prispevkov, ko bi se nakazala druga polovica.

C.

Tretji predlog predvideva okrnitev izplačil v korist rezervnemu fondu, če je predlog A. ali B. načeloma sprejet:

Da se nadomešča porabljeni del rezervne imovine in da bo omogočeno s tem čim več izplačil že ob dožitvju, se odbija v korist rezervnemu fondu od prve polovice 5%, od druge, ob dožitvju izplačane polovice 5%; od polovice, izplačane po zadrugnikovi smrti, se odbije 25%, od cele po zadrugnikovi smrti izplačane posmrtnine pa 1%.

Utemeljitev: Sigurno je, da bi po taki reorganizaciji porastlo zanimanje za US, zlasti pri mladih, ker bi nudila daljša doba članjenosti prednost. Upravičeno bi bilo pričakovati porast števila zadrugnikov v kratkem na 3000.

Prejemniki izplačil ne bi čutili majhne okrnitve, nego bi imeli napram sedanjemu staležu članstva še majhen plus.

Primer: Po sedanjem staležu odmerjena, za 5% okrnjena prva polovica = Din 621537, druga ob dožitvju izplačana, za 5% okrnjena polovica bi znašala pri staležu 3000 članov Din 7125[—]. Torej bi dobil zadrugnik vsega Din 13.34037, torej za Din 25537 več, nego znaša danes cela posmrtnina pri staležu 2617 članov.

D.

Če bi pa interes likvidnosti posmrtnin ne dopustil porabe nobenega zneska rezerve, še naj prišteje v prvem poslovnem letu po spremembi pravil k smrtnim slučajem 50% kot slučaj predplačanih polovic.

Primer: a) za prvo leto: 30 smrtnih slučajev à Din 5[—] = Din 150[—], + 15 predplačil à Din 250 = Din 375 (prvo leto plača član Din 18750, nova obremenitev = Din 3750);

b) za drugo leto: če umro n. pr. 3 do polovice izplačani člani, je slika ta: 27 rednih smrtnih slučajev à Din 5[—] = Din 135[—], 3 smrtni slučajevi začasno delno izplačani à Din 250 = Din 750, 3 nova izplačila živečim à Din 250 = Din 750 (skupaj Din 150[—]). Od prvoletnih prejemnikov bi jih živelo še 12, k tem se prišteje 3 novi = 15. Po tem načinu ostane število delno izplačanih zadrugnikov vedno 15.

Poslovanja ta način ne bi mnogo otežkočilo, ker bi se vršila vplačila za vsak smrtni slučaj po Din 5[—] kakor do zdaj.

D.

Če bi pa članstvo ne sprejelo za prvo leto nove obremenitve Din 3750, bi se razdelila na 3 leta tako:

1. leto: 30 smrtnih slučajev à Din 5[—] = Din 150[—], + 5 predizplačil à Din 250 = Din 1250. Skupaj Din 16250 = 150 + 1250. Na koncu prvega leta je bilo 5 delno izplačanih.

2. leto: slučaj, da 1 od delno izplačanih umre: 29 rednih smrtnih slučajev à Din 5[—] = Din 145[—], 1 smrtni slučaj delno izplačanega Din 250, 6 novih predizplačil à Din 250 = Din 15[—]. Skupaj Din 16250. Na koncu drugega leta bi bili 4 prejemniki iz prvega leta plus 6 novih = 10.

3. leto: primer, če so od teh 10 članov umrli 3: 27 rednih smrtnih slučajev à Din 5[—] = Din 135[—], 3 smrtni slučaj delno izplačanih à Din 250 = Din 750, 8 novih predizplačil à Din 250 = Din 20[—]. Skupaj Din 16250. Po treh letih bi bilo torej 15 do polovice izplačanih. Vsak zadrugnik bi bil nanovo obremenjen za 3 krat Din 1250 = Din 3750.

Ta postopek bi se dal nadaljevati do poljubnega števila slučajev izplačila polovice ob dožitvju. To je odvisno od tega, za koliko let dovolijo člani, da se jih obremeni po Din 1250.

E.

Če se ne sprejme nobenega prejšnjih predlogov ali katerega drugega predloga, se poveri upravi, dognati po statistiki, kako dolga je še povprečna življenjska doba doseda-

njih šestdesetletnikov. Na tej podlagi naj uprava izposluje najugodnejšo ponudbo kakkega denarnega zavoda, koliko plača nad 60 let starim reflektantom za Din 13.085[—], ki jih bo prejel od Samopomoči po preteku povprečne življenjske dobe nad 60 let.

Jasno je, da mora biti ponudba tem ugodnejša, čim starejši je reflektant.

Če zadrugnik ponudbo sprejme, mora prevzeti US napram zavodu jamstvo, prejemnik pa ostane član US do smrti, oziroma do polnega 70. leta, ko prenehaj vsaka obveznost in se prišteje njegov slučaj k smrtnim slučajem.

Če število zadrugnikov medtem pade, plača primanjkljaj US iz rezervnega fonda, če število poraste, izplača presežek upravičencu, oziroma njegovim dedičem.

F.

Če ne najdemo sami zadrugniki sprejemljivega načina preosnove Samopomoči v smislu doživetja, se pooblasti uprava, da poveri zadevo zavarovalnemu tehniku in da po prejemu načrtov skliče še tekem leta 1935. izredni občni zbor z edino točko dnevnega reda.

Občni zbor zadruga „Dom učiteljic“ v Ljubljani

Zadruga »Dom učiteljic« je zborovala dne 8. t. m. na šentjakobski šoli v Ljubljani. Razveseljivo je, da so se občnega zbora udeležile zlasti članice in poverjenice iz oddaljenih krajev. Mnoge pa so se opravičile radi nujnega izvenšolskega dela.

Prva točka dnevnega reda je bilo predavanje tov. Vodetove: Dom učiteljic — kulturno središče našega ženstva, v katerem nam je predavateljica prikazala potrebo duhovnega središča učiteljic. V preteklosti se je vidno pokazala ta potreba že takrat, ko je bilo ustanovljeno »Društvo učiteljic«. Dandanes je potreba po večji vzajemnosti tem večja, saj je učiteljica po značaju svoje službe poklicana v javnem življenju na vodilno mesto. Vsem nam je znano, da so bile žene, ki dajejo današnjemu ženskemu gibanju idejno smer, učiteljice, kakor Lojzka Štebijeja, Cirila Štebijeja, Minka Govekarjeva itd. K večji vzajemnosti nas sili tudi materialna potreba, saj je naš položaj omajen družabno (po prevladujoči miselnosti sedanjega časa) in materialno (po gospodarski krizi); ženskem naraščanju je še vedno onemogočen vstop na učiteljska, poročene učiteljice so še vedno prikrajšane pri plači. — Naš dom bi bil zunanja oblika naše duhovne skupnosti. Kakor znano, bi bil urejen tako, da bi bila v njem stanovanja za posameznice in skupna stanovanja za prehodno bivanje v Ljubljani. S tem bi bili omogočeni ožji stiki med mestom in deželo. Še večje važnosti pa bi bil dom kot središče izobraževanja. Tu bi bili tečajji za učiteljice, ki bi po banovinski ženski zvezi prihajale v stik z gospodinjstvi učiteljicami in z drugimi ženami. Z gojitvijo skupnosti se širi obzorje, kar je najboljša priprava za delo na deželi, ki ne obstoja samo v gospodinjstkih šolah, ampak se izraža predvsem v vplivu lastne, izražene osebnosti. — Samo na ta način si bomo utrdile naše omajano stališče.

V domu — naj bo samo »dom učiteljic« ali »ženski dom« — bo moralo najti prostora vse žensko snovanje: kuhinja bi združevala naš poselski, kmečki in delavski naraščaj; v njem bi bilo zavetišče predvsem za učiteljske sirote, društvene sobe raznih ženskih društev, predavalnica ali zborovalna dvorana, razne posvetovalnice za ženske zadeve. Dom naj nudi možnost za medsebojno spoznavanje s Hrvatnicami in Srkinjami, prav tako pa tudi z učiteljicami drugih narodnosti. Dolej je bilo to nemogoče, saj nimamo nobenega prostora, kamor bi povabile naše goste. Druge države so bogatejše v tem pogledu, a tudi žene so mnogo bolj požrtvovalne. — To je samo nekaj misli, nikakor pa ne končnovaljaven program; tega bodo postavile lastnice do-

ma same, ko se bo naša težnja — dom — uresničila.

Predavanje je bilo sprejeto z velikim odobravanjem ter je izzvalo živahno debato, iz katere se je jasno izražala želja, da bi naš dom stal čimpreje.

Nato je poročala tov. tajnica o delovanju zadruga od zadnjega občnega zbora. Ker so bila poročila o tem že objavljena o priliki božičnega in velikonočnega sestanka, jih sedaj ne ponavljam. Dostavljam le, da je imel odbor v preteklem poslovnem letu 17 sej ter sklical 2 širša sestanka. Došlih in odposlanih dopisov je bilo 125. Ponovno pa je treba naglašati, da je število naših članic z ozirom na celokupno število učiteljic veliko premajhno.

Zborovalke so izrekle načelnici tov. Mariji Sodnikovi zahvalo za njeno neumorno delo; istotako se je tudi ona zahvalila celokupnemu odboru za sodelovanje. Nato so zborovalke soglasno in z odobravanjem izvolile tov. Vodetovo za častno članico. Ne samo da je ustanovila in vodila našo zadrugo več let, ampak dela še vedno z nami in nikdar ne odreče svoje pomoči, čeprav je kot neumorna javna delavka tudi drugod zelo zaposlena. — Sprejet je bil tudi predlog tov. načelnice, naj se šolarsko zavetišče zadruga Dom učiteljic imenuje po svoji ustanoviteljici Zavetišče Marije Mehletove.

Iz odbora sta izstopili tov. Mara Jarčeva in Krista Lukičeva. Na njuni mestu sta bili izvoljeni tov. Jela Likarjeva in Marija Heranova. Sklenilo se je, da bodo včasih seje tudi ob nedeljah, kar bo objavljeno v listih, da se jih bodo lahko udeleževale tudi druge članice.

Predlogi glede dosmrtnih stanovanj, ki so bili poslani poverjenicam, v pregled, so bili sprejeti z malimi izpremembami. Ponovno jih bomo razposlale vsem onim tovarišicam, ki se zanimajo za stanovanje v domu.

Zborovalke so sklepale tudi o predlogu Sekcije jugoslov. ženske zveze, da naj bi se osnovala zadruga »Ženski dom«, h kateri bi pristopila zadruga »Dom učiteljic«, akcija »Dom visokošolk«, »Zveza gospodinjic« in »Zveza gospodinjstvih pomočnic«. Zgradile bi skupen dom, v katerem pa bi bile pravice posameznih društev točno določene in zavarovane. Zborovalke so se v principu izrekle za ta predlog in zadruga bo poslala svojo zastopnico v pripravljani odbor za to akcijo.

Gotovo bi bilo najlepše, če bi mogle učiteljice postaviti povsem samostojen dom, toda sprič majhne požrtvovalnosti in zanimanja se bo treba nasloniti na druge ženske akcije, da pridemo čimpreje do cilja. Vsekakor pa bomo ohranile tudi v tem primeru svojo samostojnost.

Al. Hreščak:

Nov podrobni učni načrt za ljubljanske osnovne šole

Dne 3. t. m. je zboroval letni učiteljski sreski svet za mesto Ljubljano. Letošnje zborovanje pomenja za razvoj ljubljanskega osnovnega šolstva vsekakor dogodek zgodovinske važnosti: učiteljski sreski svet je namreč obravnaval in sprejel nov podrobni učni načrt, ki bo imel svoj vpliv, če se ne motimo, tudi daleč preko mej ljubljanskega mesta.

Ljubljanski učiteljski sreski svet je imel učni načrt že na vzporedu svojega lanskega zborovanja. Ker pa je bil lanski načrt sestavljen v tradicionalni sistemizaciji po učnih predmetih in je tej dosledno predstavljal izrazit tip didaktičnega materializma, ga je učiteljsvo odklonilo in naložilo stalni anketi sreskega sveta, da izdela za letošnje zborovanje nov osnutek podrobnega učnega načrta.

Solski nadzornik Rado Grum je imenoval v to anketo učiteljico Marijo Jegličevo in Angelo Vodetovo ter učitelja Zmaga Breganta in Alojzija Hreščaka.

Ta stalni odbor je delal vse letošnje šolsko leto, da je mogel predložiti letošnjemu učiteljskemu sreskemu svetu nov osnutek podrobnega učnega načrta. Učiteljsvo je razpravljalo o njem že na svojih predidnih domačih konferencah ter ga v splošnem soglasno pozdravilo.

Osnovo temu načrtu tvori ministerialni učni načrt za osnovne šole v kraljevini Jugoslaviji od 15. julija 1933. Načrt je sestavljen za vsak razred v dveh ločenih delih: a) kompleksni del, ki vsebuje vso stvarno snov, kon-

centracijsko med seboj povezano po načelu življenjskosti, ter b) tehnični del, ki prinaša ves sistem tehničnih spretnosti, potrebnih za usposobitev učencev, da slede lahko v vseh izrazih pouku iz stvarne snovi. Tehnični del načrta je sestavljen v minimalni izmeri ter predvideva sistematično razvrščeno tehniko iz računstva, govorne in pismene stilistike, slovnice in pravopisa, čitanja in memoriranja, oblikovanja in risanja, iz petja in telovadbe ter pisanja.

Snov iz tehnike ni razdeljena po šolskih tednih, ker predstavlja taka časovna enota samo nek zunanji in bistvu delovnega pouka čisto tuj kriterij. Kolikor je bilo mogoče, je razvrščena tehnična snov sistematično, kakor to nujno sledi iz logične zgradbe predmeta samega.

Da se je tehnični del načrta ločil od kompleksa stvarne snovi, so bili odločilni ti-le razlogi:

1. da se da ves potreben poudarek na obvladanje nekega minima učne tehnike za vsak razred posebe, ker so dosedanje izkušnje nove šolske prakse pokazale, da se ta del v strnjem pouku pogostoma omalovažuje in celo zanemarljivo;

2. spoznanje, da učenci ne morejo uspešno sodelovati pri obravnavanju kompleksa, če ne obvladajo za vsak razred določenih tehničnih spretnosti;

3. ker tvori tudi tehnični del pouka enega glavnih pogojev za presojevanje, ali je učenec zrel za prestop v višji razred ali ne;

4. ker sledi iz vsega navedenega, da obvladanje tehničnih spretnosti ne sme biti odvisno od uspehov ali neuspehov v kompleksnem pouku, akoravno izhajajo pobude iz tega zadnjega za izpopolnjevanje učencev v učnih tehnikah;

5. da se da na ta način šolskim nadzorovalnim organom možnost, da se vsak čas lahko prepričajo, ali je učiteljevo delo resno in trdno zrajeno, ali zgolj diletantsko;

6. kompleksni del načrta, ki ne stoji v nujni odvisnosti s tehničnim delom, postaja tako mnogo prožnejši, ker se pri takem načrtu ni treba ozirati na sistem tehnike, kajti vsaka snov nudi za ta namen brez števila pobud. Nasprotno; učitelju je dana možnost, da sestavlja kompleksne metodične enote samo po onih načelih, ki edina zagotavljajo dosedo obrazovalnega in vzgojnega smotra vsake metodične enote in vse osnovne šole sploh in

7. je mogoče pri tako deljenem načrtu vnesti med stvarno snov vsak potreben priložnostni pouk kot sestavni del enote ali pa — po potrebi — kot samostojno metodično enoto.

Kompleksni del načrta je razdeljen na 20 metodičnih enot za vse šolsko leto vsakega razreda. Odločilno načelo za sestavljanje metodičnih enot je, da bodi v njih grupirana stvarna snov v takih življenjskih zajednicah, kakor nam jih kaže resnično življenje in ne po sistematično zgrajenih predmetih. Vse metodične enote so razdeljene na 3 glavne kategorije:

1. na zemljepisno in kulturno-zgodovinsko kategorijo;

2. na naravno in zdravje ter

3. na delo in gospodarstvo.

Ker pa v življenju tudi te kategorije ne nastopajo ločeno, ker si n. pr. ne moremo predstavljati gospodarstva brez dela in prirodnih sredstev in sil, ter ne brez zemljepisno določenega kraja in brez svojega zgodovinskega razvoja, je vnečena v vsako metodično

enoto stvarna snov iz vseh treh življenjskih kategorij.

Če se je kljub temu uvrstila vsaka metodična enota v eno izmed omenjenih kategorij, se je storilo to iz razloga, da se pravilno podarji predpisana kategorija in sicer na ta način, da gre vse stremeljenje pri posameznih metodičnih enotah za dosego obrazovalnega in vzgojnega smotra z ozirom na kategorijo, kateri pripada.

Vsaka kompleksna enota se mora objeti po vseh možnih izrazih, t. j. po jezikovnem, oblikovalnem, računskem, glasbenem in gibalnem, tako da se poslužijo učenci vseh svojih izraznih sposobnosti, ko se poglobljajo v življenjske zajednice.

Pred nakupom si oglejte nova chromirana

PUCH kolesa

Z novo zavoro na prednjo os.

Na ugodna mesečna odplačila!

IGN. VOK, LJUBLJANA
Tavčarjeva ulica št. 7

Podružnice: Kranj, Celje, Novo mesto